

Prisregulering & ristesvind

Der har i IKA's kaffegruppe været en længere diskussion omkring ristesvind. Drøftelserne har påvist, at der i gruppen er enighed om, at ristesvind altid finder sted i forarbejdningen fra rå bønne (grøn bønne) til den færdig ristet bønne, samt at ristesvindet er varierende alt efter hvilken bønne der ristes og ristningsgraden heraf. Der er i gruppen ligeledes enighed om, at ristesvindet altid er indregnet i leverandørernes afgivne priser på tilbudstidspunktet. Gruppens uenig består i, hvorvidt ristesvindet skal/bør indregnes som en del af den efterfølgende prisregulering. Der er således ikke enighed i gruppen i forhold til argumenterne for og imod ristesvind. Nedenstående argumenter redegør for, hvorfor ristesvind ønskes indregnet samt argumenter for, hvorfor ristesvind ikke ønskes indregnet i prisreguleringerne.

Argumenter for model uden regulering af ristesvind

Når der afgives tilbud til offentlige indkøbere følger det af aftalen, at samtlige omkostninger, afgifter, gebyrer etc. skal indregnes i udbudsprisen, således at priserne er fuldstændige og sammenlignelige mellem de forskellige udbydere. Ristesvind indregnes således allerede i den afgivne tilbudspris.

Da tilbudsgiver jf. kontrakten, som oftest, ikke kan tillægge yderligere omkostninger efterfølgende, vil udbudsprisen således tage højde for samtlige omkostninger, som medgår til leveringen af de ristede kaffebønner. I udbudsprisen indgår f.eks. indkøbspriser, transportomkostninger, omkostninger til ristning, emballage omkostninger, afgifter, forsikring, lønomkostninger osv.

Ristesvind er defineret ved det vægttab kaffebønnen får fra grøn til ristet bønne. Dette vægttab er indregnet i den afgivne tilbudspris på udbudstidspunktet, og betragtes som et forudsigeligt omkostningselement og er således ristesvindet allerede indeholdt i den enkelte leverandørs omkostningsberegning ved tilbudsgivningen, ligesom øvrige variable omkostninger forbundet til råvaren, eksempelvis udgifter til transport, løn- og materiale omkostninger mv., og skal derfor ikke reguleres efterfølgende.

Produktionsomkostningerne består af flere faktorer såsom oliepriserne, der påvirker kaffebønnens transportpris samt el-/vandpriserne der påvirker produktionsomkostningerne i ristningsprocessen etc. Der er intet specielt argument for, at netop ristesvindet bør indgå i den efterfølgende prisregulering frem for de øvrige produktionsomkostninger, som er mindst lige så vigtige for prissætningen.

Når grønne bønner ristes sker der et ristesvind (vægttab ved brænding). SKAT tager i deres afgiftsberegning til virksomhederne højde for dette ristesvind i de forskellige afgifter på henholdsvis rå bønner og ristet bønner. I år 2017 har SKAT fastsat forskellen i afgiften til 1,28 kr., hvilket svarer til 16,67%. Ovenstående procentsats på 16,67 % er således ikke et udtryk for ristesvind, men blot en beregningsfaktor som SKAT anvender i et forsøg på, at fastsætte en fair afgiftsforskel for virksomheder som henholdsvis importere den ristet kaffebønner eller importere den rå kaffebønne og selv forarbejder (rister) bønner.

Såfremt man vælger at fastsætte et ristesvind på 16,67% kan den enkelte leverandør tænke taktisk i hvilke bønner der bydes ind med, idet det reelle ristesvind typisk varierende fra 10-15% og dermed er væsentlig lavere end det ristesvind, som beregnes af SKAT på 16,67%. Hertil kommer, at leverandører som importere de færdig ristet bønner ikke kender ristesvindet på den enkelte bønne, hvilket kan give en konkurrenceforvriddning i forhold til de leverandører, som rister bønnerne selv. Der vil således kunne opnås en skjult fortjeneste hos leverandører, som rister bønnerne selv.

En model med regulering for ristesvind vil derfor ramme skævt i forhold til det generelle marked, da en stor del af leverandørerne importerer deres ristede kaffebønner og vil føre til en manglende ensartet prisregulering af kaffepriserne. Det vurderes således, at kravet om gennemsigtighed og ligebehandling understøttes bedst, såfremt ordregiver ikke tillader regulering af ristesvind.

Argumenter for model med regulering af ristesvind

Ved at lade ristesvind indgå i prisreguleringsmodellen, beregnes prisstigning/prisfald ristet kaffe i forhold til den mængde råkaffe der bruges til 1 kg ristet kaffe.

Risiko/fordel ved prisdrykning i et stigende eller faldende markedet, vil blive ligeligt delt mellem ordregiver og leverandør.

Ristesvind er i produktionen et forudsigeligt omkostningselement, som dog er afhængig af råkaffen pris og derfor variabel.

Da ICO bygger på reguleringer i forhold til udsving i råkaffepriser, kan man vælge at regulere den variable udgift i form af ristesvind, da den ligeledes er afhængig af råkaffens pris og derved dokumenteres i form af samme dokumentationen for stigning/fald i råkaffeprisen.

Ønskes det at der skal indgå ristesvind i prisreguleringsmodellen, anbefales det at Ordregiver i Udbudsmaterialet angiver hvilke procent ristesvind, der skal bruges i prisreguleringsmodellen. Derved understøttes kravet om gennemsigtighed og ligebehandling bedst muligt, da betingelserne for efterfølgende prisreguleringer er ens for alle Tilbudsgiver. Det anbefales at procentsatsen for ristesvind fastlægges i niveauet 10-16,67 %. SKAT har i deres beregninger af den statslige kaffeafgift taget udgangspunkt i et ristesvind på 16,67 %.

Hvis der medtages ristesvind i beregningsmodeller, skal ristesvindprocenten være fast i hele kontraktperioden, hvad enten det er en faldende beregning eller en stigende beregning, der lægger til grund.

Med ristesvind indregnet i beregningen, er prisreguleringsmodellen et værktøj, der lægger sig tæt op af, de markedsvilkår der er gældende for råvareimport og forædling af kaffe, for risterier i Danmark. Ved at indregne ristesvind i prisreguleringsmodellen sikrer leverandøren sig at de i perioder med opadgående råkaffepriser kan regulere i forhold til råkaffeforbruget. Derved må det formodes, at der kan gives bedre priser, da denne model i højere grad afspejler leverandørens reelle omkostningsstigning på råkaffe. Samtidig vil Ordregiver ved prisfald på råkaffe få gevinsten ved at producenten reelt har et større fald i omkostningerne ved indkøb af råkaffe, end der reguleres i modellen uden ristesvind.

Generelt:

Det er anbefalingen fra IKA's kaffegruppe, at ordregiver beskriver i prisreguleringen, hvorvidt prisreguleringsmodellen tillader indregning af ristesvind eller ej og samtidig angiver hvilke ristesvindsprocent, der skal anvendes i beregningen.

Såfremt der i udbudsmaterialet ikke er angivet, hvorvidt der skal reguleres på ristesvind eller ej, vil der være mulighed for, at der prissættes og efterfølgende reguleres på forskellige måder, afhængig af hvem der tildeles kontrakten, da de forskellige Leverandører anskuer ristesvind på forskellige måder.